

Załącznik

do Zarządzenia Nr 28/2021

Burmistrza Miasta Hajnówka

z dnia 31 marca 2021 r.

MODEL USŁUG SPOŁECZNYCH ŚWIADCZONYCH W SFERZE I NA OBSZARZE REWITALIZACJI W MIEŚCIE HAJNÓWKA

Rewitalizacja Miasta Hajnówka to ważny proces, zapoczątkowany w 2017 roku stworzeniem Lokalnego Programu Rewitalizacji. Na podstawie badań i analiz określony został obszar rewitalizacji, w którego skład wchodzi 7,4% powierzchni miasta (24,5 ha). Obszar rewitalizacji zamieszkuje 24,4% ogólnej liczby mieszkańców miasta, to jest 5 196 osób¹. Zdefiniowane zostały też najpowszechniejsze problemy społeczne, z którymi borykają się mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz możliwe sposoby ich rozwiązania. Niniejszy model jest jedną z odpowiedzi na zdefiniowane potrzeby. Zawarte są w nim standardy usług społecznych, których realizacja w sferze i na obszarze rewitalizacji przyczyni się do poprawy sytuacji społeczności lokalnej.

Celem modelu usług społecznych świadczonych w sferze i na obszarze rewitalizacji jest:

- a) zaprogramowanie i realizowanie działań rewitalizacyjnych przez organizacje pozarządowe, których adresatami są osoby zamieszkałe w obszarach, w których zaplanowano kompleksową rewitalizację, w tym odnowę substancji majątkowej (budynki mieszkalne, użyteczności publicznej) i miejskiej infrastruktury (przestrzenie publiczne, sieci, drogi);
- b) wypracowanie i wzmocnienie mechanizmów współpracy samorządu i instytucji samorządowych z podmiotami ekonomii społecznej (PES), a poprzez to zwiększanie zaangażowania społeczeństwa w procesy odnowy miasta, tj. mobilizację kapitału społecznego, aktywizację inicjatyw oddolnych oraz integrację środowisk lokalnych wokół tematów związanych ze wspólną przestrzenią.

Model usług społecznych świadczonych w sferze i na obszarze rewitalizacji jest spójny z Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Hajnówka 2017 (Program). Jest kompatybilny z określonym w Programie efektem działań rewitalizacyjnych:

¹Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Hajnówka, Hajnówka 2017, s. 152.

Hajnówka – miasto bezpieczne, przyjazne dla mieszkańców, inwestorów i turystów.

Hajnówka – miasto pełne perspektyw. Warto tu być i żyć².

Model jest spójny z następującymi celami strategicznymi Programu:

Cel strategiczny 1: Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację społeczną;

Cel strategiczny 2: Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym³.

Najważniejsze uwarunkowania niezbędne, aby model mógł być wdrożony:

- a) zdiagnozowanie problemów społecznych i problemów związanych z aktywnością zawodową mieszkańców na obszarze rewitalizowanym; diagnoza powinna być kompleksowa i realizowana przez zróżnicowane instytucje, np.: samorząd, przedstawiciele PES, środowiska naukowe;
- b) działania dla danego obszaru powinny wynikać z programu rewitalizacji, uwzględniając potrzeby danego obszaru w różnych aspektach życia społecznego i gospodarczego, odnosząc się do zasadniczych celów rewitalizacji danego obszaru, najlepiej wypracowanych ze współudziałem przedstawicieli PES;
- c) zaangażowanie szerokiego grona aktywnych PES, szczególnie takich, które działają bezpośrednio na obszarach planowanych działań rewitalizacyjnych;
- d) relatywnie duży poziom zaufania mieszkańców do działań PES;
- e) wsparcie Miasta dla realizacji misji NGO w postaci zapewnienia środków finansowych w budżecie (w zależności od przyjętego rozwiązania wsparcie to może mieć charakter finansowania lub jedynie dofinansowania wykonywania zadań publicznych przez PES), ewentualnie niezbędnej infrastruktury i wyposażenia, koordynacji procesu planowania i realizacji działań rewitalizacyjnych;
- f) wypracowanie modelu partnerstwa, w którym organizacje, wspólnoty mieszkaniowe i inne podmioty prawne mogą tworzyć i realizować wraz z Miastem projekty wieloletnie; dla ich powodzenia istotne jest uznanie równorzędności wkładów materialnych Miasta i wartości niematerialnych (doświadczenie, umiejętności, wizerunek) oraz materialnych (kadry, efektywność, itp.) wnoszonych przez organizację;

²Tamże, s. 199.

³Tamże, s. 200.

- g) podjęcie odpowiednich działań informacyjnych i promocyjnych w celu włączenia PES w procesy rewitalizacji oraz wykreowania PES, jako realizatora projektów.

Adresaci i realizatorzy modelu oraz odbiorcy:

Model jest adresowany przede wszystkim do Gminy Miejskiej Hajnówka oraz jej jednostek organizacyjnych.

Realizatorami opisanych w modelu usług są przede wszystkim podmioty ekonomii społecznej, w tym fundacje, stowarzyszenia, organizacje pożytku publicznego, spółdzielnie socjalne, którym Miasto zleca wykonanie poszczególnych usług w drodze otwartego konkursu ofert. Rekomendowanym rozwiązaniem jest realizacja działań w ramach modelu przez konsorcja lokalnych organizacji pozarządowych.

Odbiorcami usług opisanych w modelu są przedstawiciele społeczności lokalnej, rodziny, dzieci i młodzież, osoby z grup defaworyzowanych, osoby wymagające wsparcia oraz osoby już aktywnie zaangażowane w działania na rzecz swojej społeczności.

W skład modelu wchodzi następujące standardy świadczenia usług w sferze i na obszarze rewitalizacji:

- I. Standard angażowania społeczności.
- II. Standard Centrum Organizacji Pozarządowych.
- III. Standard:
 - A. świetlicy podwórkowej,
 - B. zajęć podwórkowych.

I. Standard angażowania społeczności

1. CHARAKTERYSTYKA DZIAŁAŃ ANGAŻUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ (USŁUG NA RZECZ SPOŁECZNOŚCI)

Działania angażujące społeczność są to działania animacyjne, edukacyjne i integracyjne, mieszczące się w sferze rewitalizacji i prowadzone na terenie rewitalizacji i/lub adresowane do osób z obszaru rewitalizacji miasta Hajnówka. Działania te pobudzają aktywność środowisk lokalnych, integrują mieszkańców, przeciwdziałają ich wykluczeniu oraz stymulują współpracę na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego miasta.

2. CELE REALIZACJI DZIAŁAŃ ANGAŻUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ:

- a) Zapobieganie wykluczeniu społecznemu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców, poprzez aktywizację i integrację społeczną;
- b) Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- c) Wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców w wyniku modernizacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej;
- d) Zwiększenie atrakcyjności miasta, poprzez stworzenie optymalnych warunków do rozwoju kluczowych funkcji (modernizacja głównych przestrzeni publicznych, wykorzystanie dziedzictwa materialno-kulturowego).

3. ADRESACI DZIAŁAŃ ANGAŻUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ

Adresatami działań angażujących społeczność są mieszkańcy miasta Hajnówka, w szczególności:

- dzieci i młodzież, w tym z rodzin przeżywających trudności;
- osoby starsze, nieaktywne zawodowo, ze szczególnym uwzględnieniem mężczyzn powyżej 60 r. ż.;
- osoby z niepełnosprawnością;
- otoczenie osób z niepełnosprawnościami, w tym ich opiekunowie;
- osoby pozostające bez pracy lub chcące nabyć nowe umiejętności zawodowe.

4. ZASADY PLANOWANIA I REALIZACJI DZIAŁAŃ ANGAŻUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ

Rekomenduje się, aby działania angażujące społeczność:

- angażowały różne grupy odbiorców spośród tych wskazanych w punkcie 3;
- bazowały na potencjale lokalnej społeczności;
- były realizowane przez konsorcja organizacji pozarządowych lub partnerstwa różnych podmiotów, angażowały do współpracy różnych lokalnych aktorów (publicznych i niepublicznych);
- wykorzystywały lokalne zasoby:
 - a) kulturowe: materialne (głównie: obiekty sakralne, budynki modernistyczne, muzea) i niematerialne (wielokulturowy charakter miasta i tradycje regionu związane z przemysłem drzewnym, wytwórstwo, kulinariami i zielarstwem, itp),
 - b) przyrodnicze,
 - c) turystyczne;
- wykorzystywały zrewitalizowane obiekty Hajnowskiego Domu Kultury, Ośrodka Sportu i Rekreacji oraz Hajnówki Centralnej-Stacji Kultury (budynek byłego dworca PKP);
- uwzględniały zasady równości szans, ze szczególnym uwzględnieniem pozytywnego wpływu na równości szans kobiet i mężczyzn;
- uwzględniały potrzeby różnych grup odbiorców (m.in.: osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, rodziców małych dzieci, osób uczących się i pracujących) pod kątem dostępności architektonicznej, czasowej, godzin organizacji działań, itp.

5. ZAKRES DZIAŁAŃ ANGAŻUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ

Zakres działań angażujących społeczność powinien wykazywać spójność i komplementarność względem przedsięwzięć rewitalizacyjnych podstawowych i uzupełniających, określonych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Hajnówka 2017 (rozdział 9: Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, str. 202-243⁴). Przykładowe typy projektów:

- a) działania integrujące różne grupy mieszkańców, w tym działania kulturalne, edukacyjne i animacyjne realizowane w ramach integracji międzypokoleniowej;
- b) działania aktywizujące i integrujące osoby z niepełnosprawnościami z terenu miasta Hajnówka;
- c) działania na rzecz rozwoju wolontariatu ukierunkowanego na pomoc osobom starszym, samotnym, z niepełnosprawnością;

⁴Program dostępny jest na stronie internetowej Urzędu Miasta Hajnówka: https://fs.siteor.com/hajnowka-bip/article_attachments/attachments/161323/original/Uchwa%C5%82a_Nr_223_17_za%C5%82%C4%85cznik.pdf?1512736883.

- d) działania skierowane do młodzieży, absolwentów szkół, chcących nabyć nowe umiejętności, kształtujące postawy przedsiębiorcze, z wykorzystaniem potencjału kulturowego, kulinarnego, przyrodniczego Hajnówki i regionu Puszczy Białowieskiej;
- e) działania stymulujące rozwój miasta w oparciu o turystykę, promocję zdrowego stylu życia i produktów lokalnych, z wykorzystaniem przyrodniczych „darów” Puszczy Białowieskiej oraz zdrowotnych właściwości przyrodolecznictwa, np.: terapii lasem, nauki rozpoznawania ziół, z uwzględnieniem potrzeb lokalnych firm, organizowanie wydarzeń, konferencji, seminariów;
- f) działania związane z poprawieniem użyteczności i estetyki przestrzeni miejskiej (np. parków, skwerów, ulic, terenów przyblokowych, osiedli);
- g) działania promujące obszar rewitalizacji jako miejsca atrakcyjnego turystycznie, podkreślające potencjał kulturowy, kulinarny i przyrodniczy Hajnówki (np. spacery tematyczne, gry miejskie).

6. PROPONOWANE REZULTATY DZIAŁAŃ ANGAŻUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ

Lp.	Nazwa wskaźnika produktu/rezultatu:
1	Liczba bezpośrednich adresatów działań
2	Liczba wydarzeń zorganizowanych na obszarze rewitalizacji lub kierowanych do osób z obszaru rewitalizacji
3	Liczba wydarzeń, zrealizowanych na zrewitalizowanych obiektach HDK, OSiR, Hajnówka Centralna – Stacja Kultury
4	Liczba stref urbanistycznych, w których organizowane są działania
5	Liczba nieaktywnych zawodowo osób powyżej 60 roku życia objętych działaniami, w tym liczba mężczyzn
6	Liczba osób z niepełnosprawnością objętych wsparciem
7	Liczba osób z otoczenia osób z niepełnosprawnościami objęta działaniami

Wartość poszczególnych wskaźników powinna być dostosowana do wysokości środków przeznaczonych na to zadanie. Liczba i rodzaj wskaźników mogą być modyfikowane w zależności od zadań priorytetowych w danym roku.

7. ZASADY MONITORINGU I EWALUACJI REALIZOWANYCH USŁUG

Przykładowe formy monitoringu realizacji działań:

- prowadzenie rejestru zrealizowanych działań angażujących społeczność,
- prowadzenie rejestru uczestników działań angażujących społeczność.

Przykładowe formy ewaluacji realizowanych działań:

- ankietowe badania wśród odbiorców działań,
- wywiady indywidualne i grupowe, zbieranie opinii wśród odbiorców działań.

II. Standard Centrum Organizacji Pozarządowych

1. CHARAKTERYSTYKA DZIAŁAŃ CENTRUM ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Centrum Organizacji Pozarządowych (COP) jest miejscem wsparcia dla działających na terenie Hajnówki organizacji pozarządowych i innych podmiotów ekonomii społecznej oraz dla osób zainteresowanych tworzeniem tego typu podmiotów. Stanowi swoiste centrum aktywności lokalnej i przyczynia się do większego zaangażowania mieszkańców i organizacji w sprawy swojej społeczności.

2. CELE CENTRUM ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

- a) stwarzanie warunków do aktywnej działalności organizacji pozarządowych w mieście Hajnówka;
- b) podnoszenie profesjonalizmu organizacji pozarządowych i ich członków, pracowników, wolontariuszy poprzez działania edukacyjne i poradnictwo;
- c) podnoszenie skuteczności organizacji pozarządowych w zdobywaniu funduszy na swoje działania i rozwój;
- d) integrację sektora pozarządowego;
- e) promocję sektora pozarządowego i jego działalności;
- f) budowanie współpracy i komunikacji między sektorami: administracją samorządową, biznesem i sektorem pozarządowym oraz organizacjami pozarządowymi z kraju i regionu.

3. ADRESACI DZIAŁAŃ CENTRUM ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Adresatami działań COP są w szczególności:

- organizacje pozarządowe i inne podmioty ekonomii społecznej z terenu miasta Hajnówka lub działające na rzecz mieszkańców;
- grupy nieformalne, liderzy lokalni itp. zainteresowani tworzeniem podmiotów ekonomii społecznej;
- osoby współpracujące z organizacjami pozarządowymi;
- mieszkańcy Hajnówki zainteresowani działaniami III sektora i/lub wolontariatem.

4. ZASADY PLANOWANIA I REALIZACJI DZIAŁAŃ W RAMACH CENTRUM ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Podstawowe zasady funkcjonowania Centrum Organizacji Pozarządowych:

- a) COP powinno prowadzić działania w szczególności na obszarze rewitalizacji miasta Hajnówka;
- b) przynajmniej część usług powinna być dostępna dla osób z niepełnosprawnością (jeżeli COP będzie zlokalizowany w budynku niedostosowanym do potrzeb osób z

niepełnosprawnością, to istnieje możliwość świadczenia poradnictwa poza siedzibą COP i/lub w formie zdalnej);

- c) kadrę COP stanowią osoby posiadające doświadczenie i wiedzę z zakresu różnych obszarów funkcjonowania organizacji pozarządowych oraz eksperci zewnętrzni (doradcy, trenerzy).

Ponadto rekomenduje się, aby działania COP:

- bazowały na potencjale lokalnej społeczności;
- były realizowane przez konsorcja organizacji pozarządowych lub partnerstwa różnych podmiotów, angażowały do współpracy różnych lokalnych aktorów (publicznych i niepublicznych);
- wykorzystywały zrewitalizowane obiekty Hajnowskiego Domu Kultury, Ośrodka Sportu i Rekreacji oraz Hajnowki Centralnej-Stacji Kultury (budynek byłego dworca PKP);
- uwzględniały zasady równości szans, ze szczególnym uwzględnieniem pozytywnego wpływu na równości szans kobiet i mężczyzn;
- uwzględniały potrzeby różnych grup odbiorców (m.in.: osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, rodziców małych dzieci, osób uczących się i pracujących) pod kątem dostępności architektonicznej, czasowej/ godzin pracy itp.

5. ZAKRES DZIAŁAŃ CENTRUM ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Zakres działań COP powinien wykazywać spójność i komplementarność względem przedsięwzięć rewitalizacyjnych określonych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Hajnowka 2017 (rozdział 9: Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, str. 202-243⁵) – ze szczególnym uwzględnieniem projektu nr 22.

Katalog przykładowych zadań realizowanych przez COP:

- a) pomoc w nawiązywaniu kontaktów organizacjom z potencjalnymi partnerami, wolontariuszami, JST, itp.;
- b) szkolenia i seminaria związane z działalnością organizacji pozarządowych;
- c) szkolenia i warsztaty dla liderów i wolontariuszy;
- d) spotkania informacyjne nt. dostępnych źródeł finansowania;
- e) doradztwo, w tym prawne i księgowo;
- f) doradztwo nt. pozyskiwania środków ze źródeł publicznych i prywatnych;
- g) szkolenia i seminaria specjalistyczne;
- h) pomoc w planowaniu projektów działań społecznych i przygotowywaniu wniosków grantowych;
- i) gromadzenie informacji i informowanie o możliwościach pozyskiwania funduszy;
- j) pomoc w znalezieniu partnerów;
- k) doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej przez organizacje pozarządowe;

⁵Program dostępny jest na stronie internetowej Urzędu Miasta Hajnowka: https://fs.siteor.com/hajnowka-bip/article_attachments/attachments/161323/original/Uchwa%C5%82a_Nr_223_17_za_%C5%82%C4%85cznik.pdf?1512736883.

- l) prowadzenie osobnej zakładki COP na stronie WWW miasta i/lub funpage w mediach społecznościowych;
- m) prowadzenie sekretariatu COP, w tym dystrybucja informacji do organizacji pozarządowych;
- n) organizacja wydarzeń integrujących lokalne NGO, np. „Święta organizacji pozarządowych”;
- o) prowadzenie kalendarza imprez;
- p) działania inkubujące i edukacja społeczności lokalnej na temat III sektora, w tym prowadzenie poradnictwa dla osób zainteresowanych założeniem organizacji pozarządowej lub działalnością w istniejącej organizacji;
- q) współpraca z mediami;
- r) konsultacja ofert lokalnych organizacji na realizację zadań publicznych;
- s) udostępnianie pomieszczeń na działalność organizacji.

6. PROPONOWANE REZULTATY DZIAŁAŃ W RAMACH CENTRUM ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Lp.	Nazwa wskaźnika produktu/rezultatu:
1	Liczba organizacji pozarządowych korzystających z usług COP
2	Liczba godzin pracy COP
3	Liczba szkoleń dla organizacji pozarządowych zorganizowanych przez COP
4	Liczba uczestników/ organizacji/ uczestniczących w szkoleniach organizowanych przez COP
5	Liczba godzin udzielonego poradnictwa
6	Liczba wydarzeń integrujących lokalne organizacje pozarządowe

Wartość poszczególnych wskaźników powinna być dostosowana do wysokości środków przeznaczonych na to zadanie. Liczba i rodzaj wskaźników mogą być modyfikowane w zależności od zadań priorytetowych w danym roku.

7. ZASADY MONITORINGU I EWALUACJI REALIZOWANYCH USŁUG

Przykładowe formy monitoringu realizacji działań w ramach COP:

- prowadzenie rejestru udzielonych informacji, porad, wysyłek informacji pocztą elektroniczną,

- prowadzenie rejestru szkoleń, spotkań, konferencji itd. zorganizowanych przez COP lub w pomieszczeniach COP,
- prowadzenie rejestru osób korzystających ze sprzętu będącego na wyposażeniu COP.

Przykładowe formy ewaluacji realizowanych działań:

- ankietowe badania wśród odbiorców działań,
- wywiady indywidualne i grupowe, zbieranie opinii wśród odbiorców działań.

III.A. Standard świetlicy podwórkowej

1. CHARAKTERYSTYKA DZIAŁAŃ W ŚWIETLICY PODWÓRKOWEJ

Świetlica podwórkowa polega na prowadzeniu pracy podwórkowej na terenie rewitalizacji i/lub adresowanej do dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji miasta Hajnówka. Świetlica jest formą placówki wsparcia dziennego, działającą na podstawie *Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, zleconą organizacji/organizacjom pozarządowym prowadzącym działalność w zakresie wspierania rodziny, pieczy zastępczej lub pomocy społecznej. Świetlica powoływana jest w celu wspierania dzieci i rodzin przeżywających trudności lub z innych powodów potrzebujących wsparcia. Praca podwórkowa polega przede wszystkim na realizacji działań animacyjnych, socjoterapeutycznych i wychowawczych.

2. CELE REALIZACJI ŚWIETLICY PODWÓRKOWEJ

- a) wsparcie rodzin przez objęcie dzieci i młodzieży opieką w formie pracy podwórkowej;
- b) łagodzenie niedostatków wychowawczych i eliminowanie zaburzeń zachowania wśród dzieci i młodzieży;
- c) organizacja czasu wolnego dzieciom i młodzieży oraz rozwój ich zainteresowań;
- d) poprawa wyników w nauce i zmniejszenie liczby uczniów, którzy nie otrzymali promocji do następnej klasy;
- e) zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci i młodzieży (akceptacji, zainteresowania, bezpieczeństwa i zaufania);
- f) zapobieganie zachowaniem nieakceptowanym społecznie i szkodliwym dla zdrowia (w szczególności uzależnieniom i przemocy);
- g) aktywizacja społeczna dzieci i młodzieży (budowanie tożsamości lokalnej i poczucia odpowiedzialności za przestrzeń wspólną, propagowanie idei wolontariatu).

3. ADRESACI DZIAŁAŃ W RAMACH ŚWIETLICY PODWÓRKOWEJ

Adresatami działań świetlicy podwórkowej są mieszkańcy Hajnówki, w szczególności:

- dzieci i młodzież w wieku 7 – 15 lat z rodzin przeżywających trudności;
- rodziny z dziećmi i młodzieżą w wieku 7 – 15 lat doświadczających trudności wychowawczych i innych.

4. ZASADY PLANOWANIA I REALIZACJI DZIAŁAŃ W RAMACH ŚWIETLICY PODWÓRKOWEJ

Świetlica podwórkowa działa w oparciu o zapisy *Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (dalej: Ustawa) odnoszące się do placówki wsparcia dziennego prowadzonej w formie pracy podwórkowej realizowanej przez

wychowawcę (art. 24). Zadanie zlecane jest organizacjom pozarządowym w trybie Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Podstawowe zasady pracy świetlicy podwórkowej:

- a) świetlica zarządzana jest przez kierownika, zgodnie z zapisami art. 24. Ustawy o pieczy zastępczej tj. osobę która:
 - posiada wykształcenie wyższe: na kierunku pedagogika, pedagogika specjalna, psychologia, socjologia, praca socjalna, nauki o rodzinie lub na innym kierunku, którego program obejmuje resocjalizację, pracę socjalną, pedagogikę opiekuńczo-wychowawczą lub na dowolnym kierunku, uzupełnione studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, nauk o rodzinie, resocjalizacji lub kursem kwalifikacyjnym z zakresu pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej;
 - nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest jej zawieszona ani ograniczona;
 - wypełnia obowiązek alimentacyjny – w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do niej wynika z tytułu egzekucyjnego;
 - nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.
- b) praca podwórkowa prowadzona jest przez wychowawców, spełniających wymogi określone w art. 26. Ustawy o pieczy zastępczej tj. osobę która:
 - posiada wykształcenie wyższe: na kierunku pedagogika, pedagogika specjalna, psychologia, socjologia, praca socjalna, nauki o rodzinie lub na innym kierunku, którego program obejmuje resocjalizację, pracę socjalną, pedagogikę opiekuńczo-wychowawczą lub na dowolnym kierunku, uzupełnione studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, nauk o rodzinie, resocjalizacji lub kursem kwalifikacyjnym z zakresu pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej lub posiada co najmniej wykształcenie średnie lub średnie branżowe i udokumentuje co najmniej 3-letni staż pracy z dziećmi lub rodziną;
- c) pod opieką jednego wychowawcy, w tym samym czasie, może przebywać nie więcej niż 15 dzieci;
- d) świetlica współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, a także z placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi;
- e) pobyt dzieci i młodzieży w świetlicy jest nieodpłatny oraz dobrowolny.

Ponadto rekomenduje się, aby działania w ramach pracy podwórkowej:

- bazowały na potencjale lokalnej społeczności;
- były realizowane przez konsorcja organizacji pozarządowych i angażowały do współpracy różnych lokalnych aktorów (publicznych i niepublicznych);
- wykorzystywały lokalne zasoby:
 - a) kulturowe: materialne (głównie: obiekty sakralne, budynki modernistyczne, muzea) i niematerialne(wielokulturowy charakter miasta i tradycje regionu związane z przemysłem drzewnym, wytwórstwo, kulinariami i zielarstwem, itp),
 - b) przyrodnicze,
 - c) turystyczne;
- wykorzystywały zrewitalizowane obiekty Hajnowskiego Domu Kultury, Ośrodka Sportu i Rekreacji oraz Hajnowki Centralnej-Stacji Kultury (budynek byłego dworca PKP);
- uwzględniały zasady równości szans, ze szczególnym uwzględnieniem pozytywnego wpływu na równości szans kobiet i mężczyzn;

- uwzględniały potrzeby dzieci i młodzieży w wieku 7 – 15 lat, także w zakresie planowania pory i czasu trwania zajęć, ich zakresu tematycznego itp.

5. ZAKRES DZIAŁAŃ W RAMACH ŚWIETLICY PODWÓRKOWEJ

Podstawowy zakres działań w ramach świetlicy podwórkowej to:

- a) opieka po zajęciach szkolnych i pomoc w nauce oraz kształtowanie właściwego stosunku i motywacji do nauki i innych obowiązków,
- b) animacja czasu wolnego dzieci i młodzieży, rozwój zainteresowań i talentów, organizacja zabaw, zajęć sportowych, plastycznych, informatycznych i innych w miarę potrzeb i możliwości,
- c) prowadzenia zajęć socjoterapeutycznych,
- d) organizacja zajęć kulturalnych, gier, wycieczek, imprez okolicznościowych, itp.,
- e) profilaktyka i promowanie zdrowego stylu życia, bez używek i przemocy oraz kształtowanie zachowań społecznie akceptowanych,
- f) inicjowanie działań mających na celu naukę młodego pokolenia umiejętności społecznych, prawidłowej komunikacji oraz pozytywnych relacji w rodzinie, szkole, grupie rówieśniczej i środowisku lokalnym (radzenie sobie z emocjami i stresem, wygaszanie agresji),
- g) diagnozowanie potrzeb oraz problemów dzieci oraz ich rodzin (współpraca z rodzicami, szkołą, innymi osobami i podmiotami działającymi na rzecz dzieci),
- h) udzielanie pomocy w sytuacjach kryzysowych szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych w oparciu o diagnozę indywidualną dziecka i jego rodziny,
- i) współpraca z innymi podmiotami i organizacjami w celu poszerzenia oraz uatrakcyjnienia oferty zajęć dla dzieci i młodzieży.

Zadania wychowawcy w świetlicy podwórkowej:

- a) Inicjowanie i nawiązywanie kontaktów z dziećmi, proponowanie wspólnych zajęć, rozrywki, rozwijania pomysłów, zachęcanie dzieci do podejmowania wspólnej pracy - urządzania placu zabaw, boiska, itp.;
- b) Poznanie środowiska lokalnego oraz ustalenie potrzeb i możliwości działania;
- c) Wypracowanie optymalnego, dostosowanego do różnorodnych warunków modelu pracy profilaktyczno-wychowawczej w środowisku otwartym – na ulicy, podwórku, boisku i w innych miejscach spotkań dzieci i młodzieży;
- d) Organizowanie zajęć zgodnie z kierunkiem działania wychowawcy podwórkowego np.: rozgrywek sportowych, zajęć plastycznych, tanecznych, konkursów itp.

Zakres działań świetlicy powinien wykazywać spójność i komplementarność względem przedsięwzięć rewitalizacyjnych podstawowych i uzupełniających, określonych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Hajnówka 2017 (rozdział 9: Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, str. 202-243⁶).

6. PROPONOWANE REZULTATY DZIAŁAŃ W RAMACH ŚWIETLICY PODWÓRKOWEJ

⁶Program dostępny jest na stronie internetowej Urzędu Miasta Hajnówka: https://fs.siteor.com/hajnowka-bip/article_attachments/attachments/161323/original/Uchwa%C5%82a_Nr_223_17_za%C5%82%C4%85cznik.pdf?1512736883.

Lp.	Nazwa wskaźnika produktu/rezultatu:
1	Liczba bezpośrednich adresatów działań
2	Liczba godzin oraz dni pracy świetlicy

Wartość poszczególnych wskaźników powinna być dostosowana do wysokości środków przeznaczonych na to zadanie. Liczba i rodzaj wskaźników mogą być modyfikowane w zależności od zadań priorytetowych w danym roku.

7. ZASADY MONITORINGU I EWALUACJI REALIZOWANYCH USŁUG

Rekomendowane formy monitoringu realizacji działań:

- prowadzenie dziennika zajęć świetlicy podwórkowej,
- prowadzenie rejestru uczestników świetlicy podwórkowej.

Przykładowe formy ewaluacji realizowanych działań:

- ankietowe badania wśród odbiorców działań (dzieci i rodziców),
- wywiady indywidualne i grupowe, zbieranie opinii wśród odbiorców działań oraz placówek współpracujących.

III.B. Standard zajęć podwórkowych

1. CHARAKTERYSTYKA DZIAŁAŃ W FORMIE ZAJĘĆ PODWÓRKOWYCH

Zajęcia podwórkowe polegają na prowadzeniu pracy podwórkowej na terenie rewitalizacji i/lub adresowanej do dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji miasta Hajnówka. Zadanie realizowane w celu wspierania dzieci i rodzin przeżywających trudności lub z innych powodów potrzebujących wsparcia. Zajęcia podwórkowe polegają przede wszystkim na realizacji działań animacyjnych i wychowawczych.

2. CELE REALIZACJI ZAJĘĆ PODWÓRKOWYCH

- a) wsparcie rodzin przez objęcie dzieci i młodzieży opieką podczas zajęć podwórkowych;
- b) łagodzenie niedostatków wychowawczych i eliminowanie zaburzeń zachowania wśród dzieci i młodzieży;
- c) organizacja czasu wolnego dzieciom i młodzieży oraz rozwój ich zainteresowań;
- d) zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci i młodzieży (akceptacji, zainteresowania, bezpieczeństwa i zaufania);
- e) zapobieganie zachowaniem nieakceptowanym społecznie i szkodliwym dla zdrowia (w szczególności uzależnieniom i przemocy);
- f) aktywizacja społeczna dzieci i młodzieży (budowanie tożsamości lokalnej i poczucia odpowiedzialności za przestrzeń wspólną, propagowanie idei wolontariatu).

3. ADRESACI DZIAŁAŃ W RAMACH ŚWIETLICY PODWÓRKOWEJ

Adresatami zajęć podwórkowych są w szczególności:

- dzieci i młodzież w wieku 7 – 15 lat z rodzin przeżywających trudności;
- rodziny z dziećmi i młodzieżą w wieku 7 – 15 lat doświadczających trudności wychowawczych i innych.

4. ZASADY PLANOWANIA I REALIZACJI ZAJĘĆ PODWÓRKOWYCH

Podstawowe zasady prowadzenia zajęć podwórkowych:

- a) zajęcia podwórkowe prowadzone są przez wychowawców, spełniających wymogi:
 - wykształcenie wyższe: na kierunku pedagogika, pedagogika specjalna, psychologia, socjologia, praca socjalna, nauki o rodzinie lub na innym kierunku, którego program obejmuje resocjalizację, pracę socjalną, pedagogikę opiekuńczo-wychowawczą lub na dowolnym kierunku, uzupełnione studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, nauk o rodzinie, resocjalizacji lub kursem kwalifikacyjnym z zakresu pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej,
 - lub co najmniej wykształcenie średnie lub średnie branżowe i udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy z dziećmi lub rodziną;

- b) pod opieką jednego wychowawcy, w tym samym czasie, może przebywać nie więcej niż 15 dzieci;
- c) zajęcia realizowane są we współpracy z rodzicami lub opiekunami dziecka, a także z placówkami oświatowymi;
- d) zajęcia dla dzieci i młodzieży są nieodpłatne oraz dobrowolne.

Ponadto rekomenduje się, aby zajęcia podwórkowe:

- bazowały na potencjale lokalnej społeczności;
- były realizowane przez konsorcja organizacji pozarządowych i angażowały do współpracy różnych lokalnych aktorów (publicznych i niepublicznych);
- wykorzystywały lokalne zasoby:
 - a) kulturowe: materialne (głównie: obiekty sakralne, budynki modernistyczne, muzea) i niematerialne (wielokulturowy charakter miasta i tradycje regionu związane z przemysłem drzewnym, wytwórstwo, kulinariami i zielarstwem, itp),
 - b) przyrodnicze,
 - c) turystyczne;
- wykorzystywały zrewitalizowane obiekty Hajnowskiego Domu Kultury, Ośrodka Sportu i Rekreacji oraz Hajnowki Centralnej-Stacji Kultury (budynek byłego dworca PKP);
- uwzględniały zasady równości szans, ze szczególnym uwzględnieniem pozytywnego wpływu na równości szans kobiet i mężczyzn;
- uwzględniały potrzeby dzieci i młodzieży w wieku 7 – 15 lat, także w zakresie planowania pory i czasu trwania zajęć, ich zakresu tematycznego itp.

5. ZAKRES ZAJEĆ PODWÓRKOWYCH

Podstawowy zakres zajęć podwórkowych to:

- a) animacja czasu wolnego dzieci i młodzieży, rozwój zainteresowań i talentów, organizacja zabaw, zajęć sportowych, plastycznych, informatycznych i innych w miarę potrzeb i możliwości,
- b) organizacja zajęć kulturalnych, gier, wycieczek, imprez okolicznościowych, itp.,
- c) profilaktyka i promowanie zdrowego stylu życia, bez używek i przemocy oraz kształtowanie zachowań społecznie akceptowanych,
- d) inicjowanie działań mających na celu naukę młodego pokolenia umiejętności społecznych, prawidłowej komunikacji oraz pozytywnych relacji w rodzinie, szkole, grupie rówieśniczej i środowisku lokalnym (radzenie sobie z emocjami i stresem, wygaszanie agresji),
- e) diagnozowanie potrzeb oraz problemów dzieci oraz ich rodzin (współpraca z rodzicami, szkołą, innymi osobami i podmiotami działającymi na rzecz dzieci),
- f) udzielanie pomocy w sytuacjach kryzysowych szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych w oparciu o diagnozę indywidualną dziecka i jego rodziny,
- g) współpraca z innymi podmiotami i organizacjami w celu poszerzenia oraz uatrakcyjnienia oferty zajęć dla dzieci i młodzieży.

Zadania wychowawców prowadzących zajęcia podwórkowe:

- a) inicjowanie i nawiązywanie kontaktów z dziećmi, proponowanie wspólnych zajęć, rozrywki, rozwijania pomysłów, zachęcanie dzieci do podejmowania wspólnej pracy - urządzania placu zabaw, boiska, itp.;

- b) poznanie środowiska lokalnego oraz ustalenie potrzeb i możliwości działania;
- c) organizowanie zajęć np.: rozgrywek sportowych, zajęć plastycznych, tanecznych, konkursów itp.

Zakres zajęć podwórkowych powinien wykazywać spójność i komplementarność względem przedsięwzięć rewitalizacyjnych podstawowych i uzupełniających, określonych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Hajnówka 2017 (rozdział 9: Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, str. 202-243⁷).

6. PROPONOWANE REZULTATY ZAJĘĆ PODWÓRKOWYCH

Lp.	Nazwa wskaźnika produktu/rezultatu:
1	Liczba bezpośrednich adresatów działań
2	Liczba godzin oraz dni zajęć podwórkowych

Wartość poszczególnych wskaźników powinna być dostosowana do wysokości środków przeznaczonych na to zadanie. Liczba i rodzaj wskaźników mogą być modyfikowane w zależności od zadań priorytetowych w danym roku.

7. ZASADY MONITORINGU I EWALUACJI REALIZOWANYCH USŁUG

Przykładowe formy monitoringu realizacji działań:

- prowadzenie dziennika zajęć podwórkowych,
- prowadzenie rejestru uczestników zajęć podwórkowych

Przykładowe formy ewaluacji realizowanych działań:

- ankietowe badania wśród odbiorców działań (dzieci i rodziców),
- wywiady indywidualne i grupowe, zbieranie opinii wśród odbiorców działań oraz placówek współpracujących.

⁷Program dostępny jest na stronie internetowej Urzędu Miasta Hajnówka: https://fs.siteor.com/hajnowka-bip/article_attachments/attachments/161323/original/Uchwa%C5%82a_Nr_223_17_za_%C5%82%C4%85cznik.pdf?1512736883.